

✎ Atelier LiterNet / Fragmente și cronici ale cărților pe hîrtie / **Fragmentarium**

Jurnalul pandemiei

Gonçalo M. Tavares, traducere de **Simina Popa**

20.03.2024

Editura Cartier

Eu cânt și muntele dansează

kyparissia

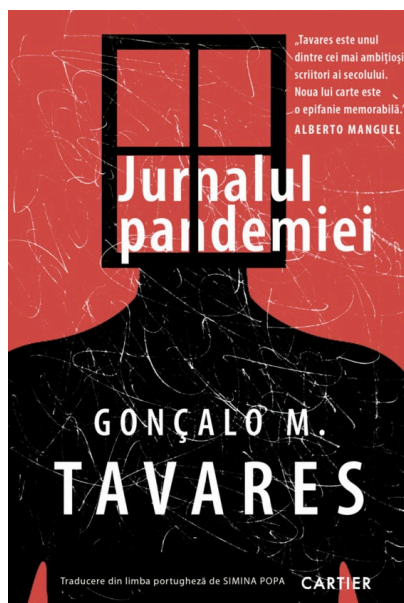

Gonçalo M. Tavares

Jurnalul pandemiei

Editura Cartier, 2022

Traducere din portugheză de Simina Popa

› Citiți o **însemnare de traducător** pe marginea acestei cărți **aici**.

Gonçalo M. Tavares s-a născut în Luanda în 1970. A copilărit în Aveiro, în nordul Portugaliei, și în prezent predă epistemologie la o universitate din Lisabona. Laureatul Nobel portughez José Saramago a declarat: *În treizeci de ani, dacă nu mai puțin, Tavares va câștiga Premiul Nobel, și sunt sigur că prevestirea mea se va adevăra... Tavares nu are niciun drept să scrie atât de bine la vârsta de 35 de ani. Îți vine să-i tragi o chelfăneală!*

În 2001, Gonçalo M. Tavares a publicat primul său volum de poezie, *Livro da dança (Cartea dansului)*. Acestuia i-au urmat o serie de scrieri mai puțin convenționale ca încadrare, *Cadernos (Caietele)*, pe care autorul le-a numerotat pe măsura publicării lor. De la editarea primei cărți, Tavares a fost distins cu multe premii și este considerat una dintre marile surprize ale literaturii portugheze recente. În 2005 a câștigat Premiul Saramago, decernat scriitorilor tineri sub 35 de ani, pentru romanul *Ierusalim*.

Romanul *Să înveți să te rogi în era tehnologiei* a primit prestigiosul Premiu pentru cea mai bună carte străină în Franța în anul 2010. Același premiu a fost acordat anterior unor nume precum Gabriel García Márquez, Elias Canetti, John Updike, Mario Vargas Llosa sau António Lobo Antunes.

Volumele sale ulterioare au fost nominalizate de-a lungul anilor la Prix Médicis Étranger 2012 și Best Translated Book Award Fiction 2013 (*Călătorie în India*), Premiul Jean Monnet pentru Literatură Europeană 2015 (*Un om: Klaus Klump, Mașinăria lui Joseph Walser*) și Prix Femina 2016 (*Matteo pierde o employé*).

Opera lui Gonçalo M. Tavares a fost publicată în 50 de țări.

» "Gonçalo M. Tavares a dat buzna pe scena literară portugheză înarmat cu o imaginație cu totul originală, care a depășit toate granițele tradiționale ale imaginarului. Acest lucru, combinat cu un limbaj într-un totu aparte, în care se amestecă invenția îndrăznească cu o stăpânire desăvârșită a colocvialului, înseamnă că nu exagerăm când afirmăm că există un înainte și un după Gonçalo M. Tavares." (Jose Saramago)

» "Gonçalo M. Tavares este un scriitor care nu seamănă cu niciunul pe care l-ați citit

opera unui artist cu forța originalității poate fi. (Mark O. Connell, *The New Yorker*)

Notă introductivă

Zilele "Jurnalului Pandemiei"

În martie 2020, tulburat la vederea imaginilor din Italia, m-am simțit, precum multă lume, bombardat de un bombardier inexistent. Atenția mea era captată cu totul de știri și pandemie. Aș fi putut ori să rămân buimac, dând ture în jurul mesei, cu câinii mei, ori să-mi îndrept toată energia către ce se întâmpla.

În acele săptămâni, atenția către orice altceva a fost suspendată și a apărut o încordare care nu s-a mai risipit. În fața acelei tragedii și acelei intensități, scrisul trebuia să fie prezent. Să facă un pas în față, când o întâmplare puternică era în desfășurare.

Jurnalul pandemiei a fost, așadar, o pură necesitate. Am început să scriu în fiecare zi pentru ziarul portughez *Expresso*, acompaniind ce se întâmpla cu senzația că mă aflu în fața unei situații unice și teribile.

Acest prim șoc, din 2020, nu se compară cu cel simțit în 2021, în care reacția generală a fost mai mlăștinoasă și mai greu de definit. Primul impact are o putere irepetabilă.

Faptul de a scrie și a publica în aceeași zi m-a obligat să simt întâmplările pe viu, de aceea, toate variațiile personale sunt și ele prezente. Am început să mă simt din ce în ce mai extenuat de-a lungul scrierii jurnalului și l-am încheiat pentru că, fizic, eram la pământ.

Singura posibilitate de a capta electricitatea, pe jumătate diabolică, a acelei perioade, era să scriu în *Jurnal*. Însemnările au viteza minții mele din acele zile. Dacă aș vrea să scriu acum vreo amintire din acele nouăzeci de zile, aș face-o la o temperatură diferită, cu siguranță.

A fost o experiență unică în traiectoria mea. Pentru prima oară, am acompaniat în direct realitatea. Gândirea și creația au devenit electrice, confruntate cu zilele electrice.

rost, înainte de toate, o reacție individuală la acele timpuri dure. Sunt mandru că am avut această putere timp de nouăzeci de zile, și de rezultatul ei.

Am scris fiecare text din *Jurnalul pandemiei* ca și cum ar fi fost ultimul, nu în sensul că mă gândeam că voi muri sau că se va sfârși lumea, desigur, ci în sensul că mi-am alocat toată energia zilei în text - fără să-mi păstrez rezerve pentru ziua următoare: *totul se petrece acum*. Apoi, mă trezeam ziua următoare și reluam din aceeași poziție: *totul se petrece acum*.

(Lisabona, aprilie 2021)

Fragment

23 martie 2020

NASA anulează cercetările pe lună

NASA anulează cercetările pe lună.

Matteo bagă în gură furculița cu paste, lângă fereastra care dă spre strada Vittorio De Sica.

Sica a regizat **Hoți de biciclete**.

În Lombardia, o femeie strigă numele Paolo.

Un bolnav dintr-un spital din Lombardia vede chipul femeii și pe al fratelui pe un iPad ținut sus în aer de mânușile albe ale medicului.

Hotelul Marriott e transformat într-un spital de campanie.

Camere de lux sunt acum camere pentru zece persoane.

Spațiul folosit la maxim, împărțit între aparate, bolnavi și medici.

O nouă agricultură urgentă seamănă bolnavi și ventilatoare.

Președintele Asociației pensionarilor le spune generațiilor tinere să nu îi uite în aceste momente.

Să nu uite de părinți și bunici.

O fată de lângă mine plânge.

Un ministru vorbește despre măsuri - cântar și ruletă pentru ceva ce nu vede.

Andreotti, șaiszeci de ani, cu mască pe față, plimbă un câine foarte mic cu o lesă lungă.

186 de morți în Franța.

O iau în brațe pe Roma.

Roma nu plânge, dar nu e bucuroasă.

Îi spun: Roma nu plânge.

Termometru, temperatura 37,2.

Un joc la bursa individuală.

Urcă, scade. Temperatura.

Se spune că gropile cu morții din Iran pot fi văzute din spațiu.

Zidul chinezesc, gropile comune.

Depinde de înălțimi.

La ce înălțime ai curaj să urci și să vezi.

Temperatura 37,3.

Temperatura fiecărei țări, temperatura biologică, nu cea exterioară.

Omul 2 are febră foarte mare.

Omul 3 se joacă pe consolă cel mai vechi joc: bate mingea la perete.

Jocurile sportive suspendate.

Există o placă de marcaj funebră, care anunță un singur număr, care nu are adversar.

Un singur număr pe țară.

Iran: 127.

Roma vrea să bea apă, îi pun în castron.

Mâna tremură, laba nu.

Sfârșitul lumii a fost dintotdeauna anunțat sub formă de statistică.

Karl Pearson, în 1901, "a fondat ziarul *Biometrika*".

Secolul începe atunci când trebuie să iei măsura lucrurilor.

Să măsoari verticalele, orizontalele, mărimea picioarelor, a nasului, a inimii.

Marile numere se pripășesc pe la începutul secolelor.

Martha spune că bunica e bine, dar că, de îndată ce închide telefonul, începe să plângă.

În 2020 începe un alt secol.

Martha spune că o poate auzi pe bunica cum plânge chiar și după ce închide telefonul.

Asta nu se poate, îi spun.

Ba se poate, spune.

Știri vechi de două zile:

"Economia italiană suferă o cădere puternică în primul trimestru".

"Africa are peste 900 de cazuri în 38 de țări și teritorii".

"Patru farmacii închise din cauza infecției angajaților".

imi inchipui traza repetata in megafoane, fara oprire: nu esti invincibil.

"Statele Unite anulează emiterea vizelor de intrare".

În orașele italiene, megafoane din care se aude: nu ești invincibil.

Céline povestește că, în toiul bombardamentelor din Berlin, o femeie nebună le țipa în urechi trecătorilor sunetul bombei, buuummmm.

Sunetul unui lucru care omoară fără să facă zgomot.

"Standard & Poor's scade ratingul companiei aeriene TAP".

"Autoritățile din Jakarta declară stare de urgență".

Sunetul unui virus.

"Transporturile publice din São Paulo ar putea fi interzise pentru persoanele de peste 60 de ani la orele de vârf".

462 de morți în Spania.

Roma bea apă din bol, pare însetată sau poate se transformă într-o cămilă: bea pentru zilele grele ce vor urma.

Sfârșiturile de secol și marile numere.

Catastrofele au de-a face cu statistica și nu cu persoana de lângă tine care vede statistica.

"Mi-e dor de televizor", spune un personaj de-al lui Foster Wallace.

"Ai învățat să pleci", spune alt personaj de-al lui Wallace.

601 morți în Italia.

Se spune că până și cele mai mici particule, cum sunt virusurile, atomii etc., scot sunete, emit sunete când se lovesc de ceva.

Sunetul virusului.

Îmi închipui specialiști umblând pe stradă să detecteze sunetul virusului.

O metodă de a-l omorî, primul lucru: să-i afli melodia.

601, 601, 601 sunt morții din ultimele 24 de ore în Italia.

Mă uit pe fereastră, totul pustiu: în sus, în jos, în depărtare.

Un vers de Neruda.

"Mergând pe un drum/ am întâlnit aerul".

O italiancă spune că Europa a abandonat Italia.

Închid televizorul.

25 martie 2020

Câteodată, în lumea îngrozitoare

Strain, într-o limba slavă, mi s-a spus, înseamnă mut.

Cel care nu vorbește limba mea e mut.

Cel care nu are istoria mea e mut.

"Virusul detectat în canalele din Olanda".

"Soarele se arată pe străzi, dar ploaia va reveni începând de joi".

Unele nave au rămas acostate, așteptând autorizație pentru a se goli de încărcătura umană.

Natura probabil privește stupefiată către oameni.

De ce se retrag oare?

Două cățele.

Una, Jeri, diminutiv de la Jericoacoara, un sat pescăresc brazilian.

Șapte ani. Și cealaltă, Roma, ciobănesc belgian.

Un an.

Roma e agitată.

Energie excesivă pe metru pătrat.

"Numărul medicilor care au murit în Italia urcă la 30".

Lasă; altceva acum.

Suntem călugări, da, dar fără credință.

Izolarea din frică sau precauție nu e același lucru cu izolarea din credință.

Virilio vorbea de "distrugerea mediului prin viteză".

Accioli, în Italia, în zona de nord, aleargă în casă pe loc ca să nu înnebunească.

Să rămâi în același loc, dar în formă rapidă.

Să-ți distrugi propria casă prin viteză.

Să-ți distrugi familia prin viteză.

Să-ți distrugi familia prin lentoare.

Văd o cursă a lui Bolt.

Record de 100 metri, 9,58 secunde.

"Soarele se arată pe străzi, dar ploaia va reveni începând de joi".

Îmi închipui oameni ieșind din case și ducându-se să sărbătorească împreună cu Bolt recordul mondial.

Să petreci timpul minim în afara casei.

Să faci ce e esențial și să te întorci.

Să fii un alergător de viteză, dar pe drum să trebuiască să faci tot felul de lucruri cu mâinile.

Să ascuți radio în mașină și să-ți accelerezi viteza vorbirii.

Să înceapă să se vorbească la radio cu un număr greșit de rotații.

Îmi amintesc de un disc.

O poveste pentru copii cu lupul cel rău și cei trei purceluși. Pe un disc.

Zicea că lupul era rău, foarte rău, cu totul rău.

Dar nimeni nu e rău, foarte rău, cu totul rău.

"Catastrofa ar fi prezența simultană a tuturor lucrurilor", a spus Sloterdijk într-un interviu mai vechi.

Catastrofa, acum ca o absență a tuturor lucrurilor.

Știri vechi de două zile.

În Croația, un cutremur îi obligă pe oameni să iasă în stradă și un virus îi obligă pe oameni să stea în casă.

Oamenii ies în stradă, dar rămân la distanță unii de alții.

Sunt nedumeriți: ies, stau.

Roma dă din coadă, îi e sete.

Jeri, liniștită, își consumă energia privind lucrurile.

Iau în mână un înger de douăzeci de centimetri înălțime.

E făcut dintr-un material ciudat.

Pare moale pe dinăuntru.

Mă duc să caut un cuțit de bucătărie.

Mă opresc.

Las îngerul și cuțitul de bucătărie unul lângă altul.

Să vedem dacă cuțitul îl face mai curajos pe înger, să vedem dacă îngerul înmoaie cuțitul.

Mă uit la amândoi ca și cum ar fi doi prieteni de dată recentă.

Dar nu sunt.

738 de morți în Spania.

În Italia, 683.

Portugalia, Spania, Franța, Italia, Statele Unite, Brazilia, Iran, Coreea de Sud, Olanda, Belgia.

Temperatura unei țări e măsurată după numărul de morți.

O temperatură neagră, grotescă.

Fir-ar a dracului de temperatură.

Să auzi un număr ca și cum auzi un răspuns.

fiecare animal are o nebulie proprie.

În căminele de bătrâni, teama e mare.

E ca o amenințare publică adresată celor mai bătrâni.

Oare ce simt cei care au peste șaptezeci de ani, peste optzeci de ani?

Hainele trebuie spălate la cel puțin șaptezeci de grade.

Trebuie să pârjolim inamicul.

Îmi place un vers, dar l-am uitat.

Roma se joacă cu Jeri, niciuna nu înțelege nimic.

Îngerul meu e cu gura căscată.

Dar nu din proprie inițiativă.

Eu i-am deschis gura cu forța.

Dar e uimit de toate astea.

Nici măcar ființele care vin de acolo, de sus, nu înțeleg prea bine ce se întâmplă aici, jos.

Îngerul e cu gura căscată.

26 martie 2020

Sala Ceaikovski din Moscova

Sala Ceaikovski din Moscova e goală de câteva zile.

Papa Francisc are rezultat negativ la testul de coronavirus.

Îmi imaginez biserici în care slujbele înregistrate revin la limba latină.

Trebuie să ne întoarcem.

În Europa, oamenii își lasă limba pe care o vorbesc la ușă, pe dinafară.

Abdică de la limba lor de dinainte și încep să vorbească alta.

Latina e o ipoteză.

Am putea să și țipăm.

O femeie de nouăzeci și șase de ani s-a însănătoșit și sunt sigur că a promis că nu va muri.

În Sala Ceaikovski din Moscova cu siguranță vor trebui să mute pianul de pe scenă.

În casa de alături, Manu Chao: *Me gustan los aviones, me gustas tú.*

Me gusta viajar, me gustas tú.

Poate capul mi s-a speriat, dar picioarele nu.

Bolsonaro spune că și bisericile, și supermarketurile trebuie să rămână deschise.

și unii care alina de somn.

Se pare că niște petreceri inutile au fost anulate.

Manu Chao: *Me gusta marijuana, me gustas tu.*

Mă rotesc pe călcâie, ca să pară că fac multă mișcare.

În ziare, s-au împruținat paginile cu anunțuri pentru întâlniri sexuale.

Toate fotografiile cu corpuri excitate sunt vechi.

Avem două luni ca să actualizăm ce e important.

Ar trebui să fie acolo un anunț.

Se spune că au crescut mult comenzile online de produse de frumusețe.

Unele știri îmi apar în minte.

Moscova închide restaurantele, magazinele și parcurile.

157 de morți în Iran.

Spania depășește patru mii de morți.

O învăț pe Roma, câinele meu, să stea pe loc și doar să privească.

Ea parcă îmi spune: ești prost.

Elias Canetti: "tot ce învăț transform în frică".

Să înveți să aștepti, ca și cum să aștepti ar însemna să faci ceva.

Deschid ziarele online care explică cum să dezinfecți ghetetele cu care mergi afară.

Spania 498, Franța 365, Iran 157, Italia 712.

"Un bărbat își execută rivalul cu două focuri de armă pe terasa unui bar".

Gloanțele nu sunt demodate.

"Bursa din New York urcă".

La Revoluția Franceză, mulți s-au apucat să tragă în ceasuri.

Mă ridic de pe scaun, fac o baie.

Un glonț în ceafa unui ceas.

Un glonț în fața unui ceas.

Jeri, golden retrieverul, are o privire melancolică.

Roma, ciobănescul german, are o privire stupefiată.

E mereu uluită.

Afară, soare.

"Nu uitați să potriviți ceasurile. Ora se schimbă duminica aceasta".

Oamenii de pe stradă au acum priviri stupefiate.

Suntem cu toții uluiți.

Îmi imaginez funcționarii unui guvern apucându-se să tragă în ceasurile publice.

SUA 110, Germania 55, Portugalia 17, Anglia 115.

O prietenă îmi spune la telefon: trebuie să trag în cineva.

Îi spun despre povestea cu ceasurile.

Generația oamenilor cu priviri stupefiate.

O nouă generație a oamenilor.

Oamenii uluiți.

Secolul XXI despicaț în două de un virus.

Două secole are acest secol.

27 martie 2020

Bat clopotele Bazilicii

Ridic călcâiele, apoi vârful picioarelor.

Un joc de fotbal Grêmio-Flamengo.

"Nu mai trăiți cu dureri de articulații", teleshopping la televizor.

Rugăciunea Papei pentru omenire, pe programul 1.

Piața Vaticanului, goală.

Papa vorbește către un spațiu gol uriaș.

Aud în multe case oameni îngenunchind.

Sunt lucruri pe care le poți auzi în anumite momente și în altele nu.

Zilele astea se aude totul.

Până și zgomotul cuiva care se apleacă la mulți kilometri distanță.

Bat clopotele Bazilicii Sfântul Petru.

Arta de a trage clopotele, o artă a mâinilor, a controlului forței.

Clopote care nu acceptă să fie trase de un mecanism.

Clopote de metal omenesc.

Dar zilele acestea, câteodată mașinăriile au fost cele care au rămas la post, îndeplinindu-și misiunea, fără teamă.

Câteodată trebuie să omagiem mașinăriile.

Ele rămân.

Îmi spune cineva că nu era nimeni care să tragă clopotele.

Doar mașinăriile.

Auden: "...suferă, nu fac altceva".

Nu vorbea despre mașini.

nu știu despre ce vorbeau, dar unul dintre ei răspunde și celalalt ascultă.

Canale de știri: unu, două, trei, patru, cinci. Nu mai număr.

Bergamo, un oraș atins teribil de mult.

Ajutați-ne, spune directorul unui spital din Bergamo.

O adolescentă de 13 ani moare în Franța.

Industria franceză de parfumuri de lux produce alcool dezinfectant.

Nu există miros mai bun decât mirosul de om viu.

Patru infirmieri ridică un corp la ușa spitalului și îl transportă sprijinit pe umeri - un bolnav, e viu.

În Statele Unite sunt mii și mii de infectați.

Tiriștii umblă printr-o Europă pustie.

Un program despre câini care nu pot fi luați în nicio casă, pentru că încă nu au documentele în ordine pentru a fi adoptați.

Câini cu probleme mintale, lipsă de companie.

Câini cu coatele rupte, radiografii cu labe de câini.

După ce vedem atâtea radiografii de plămâni, pare ciudat să vedem radiografii de labe sau picioare.

Zilele astea, corpul uman parcă nu are decât plămâni.

Ne speriem la vederea restului corpului.

Pare o invazie. O insultă.

Televizor, pe canale în jos.

O emisiune care se cheamă *Insula iubirii*, în care femei și bărbați acoperiți de tatuaje și în costume de baie se prefac că au grijă de un copil care, de fapt, e o păpușă.

Păpușa, imitația unui bebeluș, plânge și cred că fiecare cuplu musculos primește puncte pentru felul în care îngrijește bebelușul-păpușă.

Covid-19, întrebări pe un post: cum să faci baie altei persoane și în același timp să stai la distanță față de acea persoană care poate fi infectată și nu se poate mișca.

50 de bătrâni se mută dintr-un cămin la un hotel.

"Iată-l pe Everton, să vedem ce face". Comentariul de la Grêmio-Flamengo.

Un meci înregistrat, difuzat pe un post.

N-am văzut ce-a făcut Everton.

Mă ridic să-mi iau un măr.

Un cuțit, un măr, o aură neagră împrejur.

Trebuie să mâncăm.

Sa mananci un mar devine in mod simbolic o zi de nastere.

Zilele de nastere ajung sa fie in fiecare zi.

Auden: "Aici razboiul e neputincios ca un monument".

Un prieten îmi trimite un SMS, mă întreabă de îngerul meu, îngerul de cârpă.

Îi răspund că nu l-am mai văzut de zile bune. Că l-am pierdut din vedere.

› Citiți [continuarea](#) acestui fragment *aici*.

› Citiți o [însemnare de traducător](#) pe marginea acestei cărți **aici**.

Eu cânt și muntele dansează

kyparissia

Votați acest articol:

Share:

Media: **0**/5 (0 voturi)

0 comentarii

› [Adăugare comentariu](#)

Arhiva rubricii

› [kyparissia, Alexandra Niculescu](#)

› [Eu cânt și muntele dansează, Irene Solà, traducere de Jana Balacciu Matei](#)

› [La vie en rose cu Clody Bertola \(II\), Ludmila Patlanjoglu](#) › [Portativul minune, Carmen Stoianov](#)

› [Cinematograful gol, Daniel Cristea-Enache](#) › [Toate articolele din această rubrică](#)

Rubricile categoriei

› [Fragmentarium](#) › [Cronici de atelier](#) › [Semnal editorial](#) › [Generația Polirom](#) › [Carte de Humanitas Fiction](#)

Publicitate

